

Felhős Szabolcs írása

A Partium Műhely eddigi története

„Az igazság az Isten
tisztessége,
emberé csak ha rálel,
s aszerint él.”
(Ratkó József)

I.

A hőskor

A Partium Irodalmi Társaság égisze alatt Ratkó József szellemében

A Partium Irodalmi Társaság 1987-ben Tokajban alakult Ratkó József költő elnökletével. Az alapítók a Jó hazát című kiadványban mutatkoztak be. Pályázatokat írtak ki, s a társaság folyamatosan kiadta a szerzőinek műveit / Vitéz Ferenc, G. Nagy Ilián, Magyar József, Ószabó István /

A legjobb tíz szerzőt az Almák íze c. antológiában mutatta be a társaság. Ratkó József szeretett volna egy kelet-magyarországi orgánomot teremteni a tehetséges, itt élő és tevékenykedő íróknak és költőknek, akik nemzetben gondolkodnak és haladó polgári értékeket vallanak.

1989-ben Ratkó József halála után Ószabó István debreceni költő lett a társaság elnöke. 1992-ben elindították a régen dédelgetett álmot, a Partium nevű folyóiratot, amelyet negyedévi kiadványnak terveztek, de csak periodika lett belőle, mivel a források csak csordogáltak, s az új vezetőség nem jól gazdálkodott.

Dusa Lajos debreceni alapító költő így emlékezik vissza a kezdetekre: „ A Partium című irodalmi periodika 1988-ban egyfajta tett volt, mivel Ratkó József jelenlétében és személyes instrukciói alapján kezdhettük el a publikálásokat. A címválasztást az engedélyezőnek még meg is kellett magyarázni, amit a szótár szerint első jelentésből a részek kifejezésre egyszerűsítettünk, mondván: eme szó nemigen jelenthet többet annál, hogy valaminek részei vagyunk.

Ratkó halála után, a zűrzavaros rendszerváltás idején sem kaptuk meg a remélt támogatást , a folyóiratnak szánt, főleg irodalmi jellegű orgánium támogatására. Később még úgy sem. Nem csoda, ha örökösen ingyen közlő íróársaink kissé szkeptikusan tették és teszik föl a kérdést: - Legalább most már tudtok egy jelképes honoráriumot fizetni? A periodika hősies, ámde reménytelen küzdelme sikertelen maradt.”

Tehát a pénzforrások elapadtak, a vezetőség tehetetlensége és hozzá nem értése a széthulláshoz vezetett.1994-ben megszűnt a Partium Irodalmi Társaság. Szerencsére a társaság mellett tevékenykedett a keleti régióban egy protestáns kör, amelybe az alapító társasági tagok jó része is belépett és fordítva. Tehát az összeomlás nem érte olyan tragikusan a társaság vezetőségét.

„ A vallás megadja az én életem célját;
a tudomány hozzásegít az eléréséhez;
a művészet alkalmat ad, hogy benne
gyönyörrel elmerüljek.

Az én imígy teljessé váló életemben
várom Istent, hogy kinyilatkoztassa magát.”

(Balázs Ferenc)

II.

Újjászületés

A Kelet-Magyarországi Szabadelvű Protestáns Kör kebelén Balázs Ferenc szellemében

Az új háttéregyesület a szabadelvű protestáns kör lett 1995-től. A Partium szerzőinek és szerkesztőinek egy része a régi maradt újakkal kiegészülve. Ám a lap profilja bővült az unitárius és szabadelvű protestáns szellemisséggel.

A régiót feszítő belső erők, a protestáns köralapítók unitárius szellemű törekvése és a megújulás vágya hozták létre az előbb Debrecenben, majd Vásárosnaményban szerkesztett Partium nevű folyóiratot, mely permanens létbizonytalanságban tükrözte a kelet-magyarországi szerzők szellemisségét és törekvéseit / pl. Magyar József Nyírbátorból, Oláh András Mátészalkáról, Ószabó István és Dusa Lajos Debrecenből, Felhős Szabolcs Vásárosnaményból, Kiss Lajos András Nyíregyházáról /

A folyóirat sokrétű tematikájának a régió arcához hasonlóképpen összetett halmazából különösen a szűkebb haza irodalmi hagyományainak, népművészetének figyelése, a szomszédos térségek magyar és nemzetiségi kulturális életének követése, a cigány kisebbség és az unitárius szellemisség bemutatása tartozik az arculatához.

A szerkesztőség igyekszik tiszta szellemű energiát sugallni a lapban.

Fontos rámutatni az alkotói együttlét szerepére, hiszen a Partium Műhely tagjai együtt munkálkodásának köszönhető az a szabadelvű unitárius szellemisség, amely tükröződik a folyóirat számaiban. Tudtuk, hogy az unitárius szellemisség társadalmi elkötelezettséget is jelent, s szükségesnek éreztük az ilyen keresztény szellemisséget a közéletbe oltani, hiszen Isten törvénye is a jóra, a szépre és az igazságra irányul.

Hatni kívántunk tehát a lapunkkal a közéletre, s minden téren a szeretetről és a toleranciáról kívántunk tanúbizonyságot tenni. Ugyanakkor mindezt az

összmagyarságban való gondolkodás jegyében is tettük, amely magában foglalta a beregi, partiumi, kárpátaljai és erdélyi régió kulturális életét.

A következőképpen alakult az első Partium szám szerkesztősége:

Főszerkesztő: Ószabó István. A szerkesztőbizottság tagjai: Papp András, Vitéz Ferenc, Fátyol Zoltán, Burai István. A második szám bővült Dusa Lajos, G. Nagy Ilián, Magyar József társasági költőkkel. A szerzők köre: Ratkó József, Utassy József, Magyar József, Dusa Lajos, Ószabó István, Térey János, Papp András, Sz. Kima László, Poós Zoltán.

A második számban a szerzők sora is bővült: Kiss Benedek, Léka Géza, Bíró József, G. Nagy Ilián, Fátyol Zoltán.

1995-ben az újrainduló Partium szerkesztőségében az előzőből csak hárman maradtak: Ószabó István, Magyar József és Dusa Lajos és új tagokkal is bővült: Bágyoni Szabó István, Felhős Szabolcs, Garamvölgyi Imre, Néző László, Oláh András és Török Levente.

A szerzőgárda is megújódott 1995-ben. Igyekeztünk a szellemi élet legkiválóbbjait is bevonni a szerzők sorába, hiszen ők nem vártak honoráriumot: Ratkó József, Ószabó István, Dusa Lajos, Magyar József és Léka Géza mellé Gál Éva Emese, Antal Attila, László Gyula, Újváry Zoltán, Sarusi Mihály, Oláh András, Felhős Szabolcs, Lászlóffy Csaba kerültek.

1997-ben változik a szerkesztőség központja, Vásárosnaményből a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola magyar tanszékére kerül.

A szerkesztőbizottság is letisztul, megállapodik, kialakulnak az állandó rovatok: Antal Attila / próza / , Dusa Lajos / líra / , Felhős Szabolcs / közélet-hitélet / , Oláh András / szemle / és Beregszászi Szabó Tibor / képszerkesztő /

1998-tól bővül a kínálat Kiss Lajos András bölcséleti rovatával, a képzőművészeti rovatot Tarczy Péter vezeti és a kritikai rovat felelőse Jánosi Zoltán lett. 2001-től megunva a koldulást és a nincstelenséget távozott a szerkesztőbizottságból Tarczy Péter, Oláh András, Dusa Lajos és Antal Attila. Ekkor Ószabó István veszi át a líra-rovat vezetését. 2003-tól felfrissült a

szerkesztőség Babosi László, 2004-től pedig Gáspár Ferenc került a laphoz. 2005-től állandósult a szerkesztőbizottság. Állandó munkatárssá lép elő az alapító főszerkesztő: Ószabó István. Az állandó munkatársak közé beregszászi, nagyváradai és kolozsvári tagok is kerültek. Demeter Szilárd Nagyvárad, Lengyel János Beregszász, Orbán János Dénes Kolozsvár

A szervezettebb munka érdekében háromtagú elnökséget hoztunk létre, tagjai: Biró Albert / Bp. / Felhős Szabolcs / Vásárosnamény / Varga János / Nyíregyháza /. 2006-tól a lap szellemiségét meghagyva, kezdtünk el az arculatváltással foglalkozni. Ezt elsősorban egy fiatal mátészalkai csoport szorgalmazta, amelyet Kürti László mátészalkai költő vezetett. Ennek eredményeként Filep Anita borítótervével és Bócsi Krisztián mátészalkai fotóművész képeivel sikerült a lapnak küllemében megváltoznia.

Ezért az újíto tevékenységért Kürti László 2007-ben Balázs Ferenc-díjat kapott a Partium Műhelytől. A szerzői kör is új tagokkal bővült: a líra rovatban Cseh Károly, Bari Károly, Fecske Csaba, Utassy József, Mogyorósi László, Jónás Tamás, Laczfi János, Kürti László, Payer Imre, Vass Tibor alkotásaival találkozunk. A próza terén: Székelyhidi Ágoston, Jánosi Zoltán, Orbán János Dénes, Tőkés László, Medvigy Endre, Orbán Viktor, Aniszi Kálmán, Takács Péter munkái bővítik a választékot.

A Partium folyóirat újraindulása, az 1995-ös újrakezdés háttérében a beregi unitárius szórványgyülekezet lelki-szellemi ébredése húzódik meg, amely 1988-ra tehető. A Beregben működő unitárius szórványgyülekezet valóban kovászként működött a térségben.

Belőle nőtt ki a szabadelvű protestáns kör. Ez volt a nagy kibontakozás időszaka. Úgy éreztük, hogy önkifejezésünk egyik igazi formája, ha a közéleti porondra lépünk. A pionírok kockázatával vállaltuk az itteni közélet megújítását.

Óriási küldetéstudat hatott át akkor bennünket. Példaképpül nagy szellemi elődünket Balázs Ferenc mészköi unitárius lelkész-író, kultúrmisszionáriust választottuk. A beregi ünnepi hetek keretében 1990-ben Tizzaszalkán keltettük

életre a Balázs Ferenc-díjat, amelyet azóta öt érdemes munkatársnak osztottunk ki./ Néző László újságíró, Ószabó István költő, Csizmadia Attila grafikus, Csányi Ottó karnagy és Kürti László költő kapták meg ezt a kitüntetést /

Munkánk során úgy láttuk, hogy szükséges a keresztény szellemiség beoltása a mélyre süllyedt közéletünkbe. A szabadelvű protestáns kör fontos szerepet vállalt e vidéki szellemi életben, a közélet megújításában./ a beregi nép főiskolával karöltve felvilágosító előadásokat tartott a demokráciáról, az érdekképviseletről, a Partium hasábjain közölte a nép főiskolai előadások anyagát /

Hittük, hogy még több demokráciával lehet az emberek bajait meggyógyítani. Programunkban a szabadelvűség mellett megjelent az összmagyarságban való gondolkodás szelleme is. Ezen gondolkodásmód meghonosítását mindenekelőtt a nagy szellemi elődök és példaképek / Ratkó József, Balázs Ferenc / szellemének őrzésével, a hagyományok ápolásával kívántuk szolgálni. Az összmagyarságban való gondolkodás érdekében kapcsolatot építettünk ki Kárpátalja és Erdély protestáns köreivel.

A rendszerváltás utáni 15 évben / 1989-2004 / a szabadelvű protestáns kör valóságos kulturális missziót folytatott a Partium lapjában. Jól tudott sáfárkodni az adott talentumokkal. Ekkor határozta el a Partium Műhely, hogy régiós lapból nagyrégiós folyóirat lesz. A partiumi területet szélesebb értelemben Ungvártól-Temesvárig értelmeztük.

Felvállaltuk hitelődeink Balázs Ferenc és Bartók Béla példamutató szellemiségét, hogy helyesen foglalhassunk állást a világ dolgaiban, társadalmi kérdésekben. Nyitottak vagyunk minden velünk és ügyünkkel szimpatizáló alkotó felé.

A Partium folyóirat előtt a szabadelvű protestáns kör a „ Szabadelvű füzetek” sorozatban hirdette szellemiségét.

Érintsd meg a jövőt!

Kállai Emőd válogatott versei / 1. kötet 1992. /

A hetedik napra

Antológia a kör alkotóinak munkáiból / 2. köt. 1993. /

Balázs Ferenc

/ beregi utóélete / 3. köt. 1994./

A Partium Műhely célja; nemcsak tükröt akart tartani korunk embere elé, hanem fel kívánta mutatni a tiszta, nemes érzelmeket, az igaz emberséget az unitárius szellemiség tükrében.

III.

Az együttműködés öröme

A kibontakozás lehetséges útjairól az UART / Unitárius Alkotók Társasága / zászlaja alatt

Az UART alapszabálya elsőként rögzíti, hogy a társaság a Partium Műhelyből bontakozott ki, a beregi unitárius szórvány alkotó tevékenységének kiteljesedéseként, amely az alkotó unitáriusok és szimpatizánsok műhelye kíván lenni.

Célkitűzésének elérése érdekében felvállalja a Partium folyóiratot, mely vállalja Ratkó József és Balázs Ferenc szellemi és lelki örökségét. Példaképeink Bartók Béla, Frank Lloyd Wright a két meghatározó művész, akik igazi unitárius alkotók, akiknek közös vonása a tiszta forrás és az önálló gondolkodás.

Értékeinkből megőriztük a Balázs Ferenc alkotói nívódíjat, amelyet a Partiumban tevékenykedő alkotók kapnak kiemelkedő munkájukért. Az együttműködés öröme, a közösségépítés és erősítés az UART-ban egyrészt Ratkó

József költő tiszta magyarságtudata és keménysége, másrészt Balázs Ferenc unitárius lelkész író másokért való áldozatos cselekvése, a közösségépítő apostol követése együttgondolkodásra és közös munkálkodásra készítetnek bennünket. A hozzájuk való viszonyulásunk a vanból a lehetségesbe emel.

A kibontakozás lehetséges útjairól

Az 1990-es években a szabadelvű protestáns kör tömörítette a kelet-magyarországi unitárius és szabadelvű atyafiakat és gondolkodókat, majd a Balázs Ferenc Népfőiskola keretében szélesedett a tábor.

Most 2007-ben erős magnak ígérkezik a Partium Műhely köré csoportosuló művészgárda, akik részben a Partium Műhely alapító tagjai, másrészt szimpatizánsok, szabadelvű alkotók. A háttérben erősödőben van egy ütőképes szervezet, amely a szabadelvű protestáns kört váltja fel, belőle fejlődött tovább, de országos méretekben – ez az UART. Fordulóponthoz érkezett tehát a Partium Műhely.

A műhely tagjainak egy része unitárius szellemiségű / Felhős Szabolcs, Deák József, Dusa Lajos, Ószabó István, Bakos Kiss Károly, Magyarosi Árpád / másik részük szimpatizáns, vagy univerzalista szellemű / az unitárius vallás nyugati ága, a humanizmust állítja a középpontba // Joó Adrián, Kürti László, Kósik Attila / Tovább kell építenünk a kapcsolatot Nagyváraddal, Temesvárral, az ottani velünk szimpatizáló alkotókkal. Így a lap Ungvártól- Temesvárig foghatná át a tágabb értelemben vett keleti és délkeleti régiók partiumi területét. Testvérlapunknak tekintjük és építeni kívánjuk a kapcsolatot a partiumi Várad, a kárpátaljai Együtt és a sárospataki Zempléni Múzsza szerkesztőségével.

Ami a Partium terjesztését illeti baráti láncolat segít a terjesztésben. Megvásárolható Budapesten a Heltai Gáspár Unitárius Könyvesboltban / Alkotmány utca:12./ Az Írók Boltjában / Andrássy út: 45./ és a Magyarok Házában / Semmelweis út: 1-3./ és Budán a Litea Könyvesbolt és Teázó (Hess

András tér 4.) Debrecenben az Antikvárium és Könyvesboltban / Jászay Mari út:2. / Nyíregyházán a Szent István Könyvesboltban / Szent István út:4./ Mátészalkán az Antikvárium és Könyvesboltban / Zöldfa út: 2-4. / és az Esze Tamás Gimnáziumban, Vásárosnaményban a Városi Könyvtárban és a Piac téri utcai könyvárusnál Kisvárdán a Városi Könyvtárban, Nagyváradon az Illyés Gyula Református Könyvesboltban Beregszászon a Bereg Könyvesboltban, Nagykállóban az „Ibolya” Könyvesboltban (Szabadság tér 15.) és a Ratkó József Városi Könyvtárban (Bátori u. 1.)

Hit, hűség és közéletiség - ebben a hármas jelszóban fogalmazhatnánk meg a Partium folyóirat szellemiségét. A hit azt jelenti, hogy vallásos lelkületű a szerkesztő csapat és elkötelezett a népi és polgári értékvilág iránt. A hűség a szellemi és lelki elődökhöz köt / Ratkó József, Balázs Ferenc / A közéletiség csak jóakarattal, önfeláldozással és küzdelemmel / az előítélettel, az önzéssel és a közönnyel /.

Az önszerveződő társadalomépítés hívei vagyunk, az emberi teljességigény ébren tartói, a mentalitásváltás szükségességének hirdetői vagyunk. Éppen a hit kötelez bennünket hivatásunk lelkiismeretes teljesítésére, tehetségünk kamatoztatására. A keresztény magatartás elkötelezettség. Ezt tanulhattuk lelki és szellemi elődeink munkásságából.